

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ
КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА СКУЛЬПТУРИ

«Допущено до захисту»:

Завідувач кафедри скульптури

_____ БАЛОГ Адріан Степанович

Протокол засідання кафедри

№ ____ від «__» 2024 р.

ЗАКУСИЛО СОФІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
«ПРОТИСТОЯННЯ»
зі спеціальності
023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
Освітньо-професійна програма «Станкова і монументальна скульптура»
Другий рівень вищої освіти (магістр)

Керівник:

народний художник України,

професор кафедри скульптури

МАЗУР Богдан Миколайович

Київ 2024

АНОТАЦІЯ

В дипломній роботі за допомогою одного з візуальних мистецтв, а саме скульптури досліджено поняття конфліктів і боротьби, як соціальних та психологічних феноменів, що є невіддільною частиною існування людини, які супроводжують її на всіх етапах життя. Конфлікти мають значний емоційний і психологічний вплив, дестабілізуючи відносини та змінюючи соціальні структури. Що формують нові соціальні реалії, які впливають на взаєморозуміння й сприйняття навколишнього світу.

Метою дипломної роботи є дослідити конфлікти та протистояння у стосунках людей, пошук способів їх візуального вираження через скульптурні форми. Основну увагу в роботі було приділено скульптурній композиції, яка зображує протистояння двох чоловічих фігур. *Концептуальна ідея* має символізм не лише фізичної боротьби, а й внутрішньої психологічної напруги, що виникає в процесі конфліктів.

Дипломна робота охоплює аналіз психологічних, соціальних та філософських аспектів конфлікту, а також, вивчення того, як протистояння можуть впливати на фізичний і емоційний стан. Зокрема, увага приділяється тому, як ці конфлікти проявляються у фізичних жестах, позах та емоціях, і як ці процеси можуть бути передані художньою мовою, а саме через скульптурну форму.

Основною метою роботи є створення візуального образу, протистояння боротьби та напруги, що виникають у міжособистісних взаємодіях. Глибше розкриття теми як впливають на людську природу, відображаючи їх через призму скульптури.

Ключові слова: скульптура, протистояння, боротьба, конфлікт, соціальні відносини, внутрішній конфлікт, самопізнання, психологія.

ABSTRACT

This thesis explores the concepts of conflict and struggle as social and psychological phenomena through one of the visual arts, namely sculpture. These phenomena are an inseparable part of human existence, accompanying individuals at all stages of life. Conflicts have a significant emotional and psychological impact, destabilizing relationships and altering social structures. They also form new social realities that influence mutual understanding and the perception of the surrounding world.

The aim of this thesis is to investigate conflicts and confrontations in human relationships and to explore ways of visually expressing them through sculptural forms. The main focus of the work is on a sculptural composition depicting the confrontation between two male figures. The conceptual idea symbolizes not only physical struggle but also the internal psychological tension that arises during conflicts.

The thesis includes an analysis of the psychological, social, and philosophical aspects of conflict, as well as an examination of how confrontations can influence physical and emotional states. Special attention is given to how these conflicts manifest in physical gestures, postures, and emotions, and how these processes can be conveyed through the language of art, specifically through sculptural form.

The primary objective of the work is to create a visual representation of confrontation, struggle, and tension that arise in interpersonal interactions. It also aims to explore how these forces influence human nature, reflecting them through the prism of sculpture.

Key words: sculpture, confrontation, struggle, conflict, social relations, inner conflict, self-knowledge, psychology.

ЗМІСТ

1. АНОТАЦІЯ.....	2
1.1. Анотація та ключові слова українською мовою.....	2
1.2. Анотація та ключові слова англійською мовою.....	3
2. ВСТУП.....	5
3. ОСНОВНА ЧАСТИНА.....	7
3.1. Концепція роботи.....	7
ВИСНОВКИ.....	9
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	10
ДОДАТКИ.....	11

ВСТУП

Конфлікти та протистояння є невіддільними аспектами існування людини, що вкоренилося в природі людини. Це проявляється у різноманітних формах: від внутрішніх сумнівів до зовнішніх непорозумінь, від боротьби за власне «я» до суперечок про мораль, від принципів до ідеї. Конфлікти виникають не лише з відмінностей у поглядах, чи інтересах, а і з глибокої потреби людини відстояти своє місце у світі, а саме своє право бути почутим і зрозумілим.

Протистояння є не завжди явищем ворожнечі. В численних випадках воно є результатом пошуку гармонії, або прагненням до розвитку через взаємодію з іншим, навіть якщо ця взаємодія вимагає певного напруження. Саме, через цей контакт та перетину різних думок, відчуттів, перспектив, людина може по-новому потати розуміти себе та інших. Феномен протистояння можна розглядати, як спосіб самоусвідомлення, через який людина відкриває нові горизонти, розвивається і збагачується.

У філософії конфлікт часто виступає, як двигун розвитку. Що є неминучим етапом у процесі пошуку істини, або глибшого розуміння себе. У давньогрецькій філософії ми можемо наголосити на філософській думці й судженнях Геракліта. Цей філософ стверджував, що все перебуває в стані постійної зміни, а конфлікт є необхідною частиною цього процесу. Протистояння фактично є силою, що дає можливість рухатись в перед, виводити на нові рівні розуміння і досвіду. Внутрішні конфлікти, що виникають у кожній людині, стають тією мотивацією, яка спонукає до змін. Нагадують, що життя це не стан постійної рівноваги, а динамічний процес, де безперервний рух і розвиток виникають саме через боротьбу за баланс.

З іншого боку, конфлікти можуть нести в собі руйнівний потенціал, а саме в тому випадку коли втрачають конструктивний характер. Ці конфлікти можуть бути виснажливими, болісними й залишати після себе глибокі рани, як фізичні, так і психологічні. Протистояння, яке не веде до порозуміння, може поглинати людину в безодню обурення, фрустрації, гніву. Це наводить на думку певного парадокса природи людини: прагнення до самовираження, до реалізації власних переконань, що може спричинити не тільки прогрес, а й стагнацію, або деградацію. В цьому випадку конфлікт за своєю природою є замкнутим колом, яке важко розірвати без глибокого розуміння його причин і джерел.

Впродовж свого життя людина постаю перед необхідністю зробити

вибір між тим, що хоче, і тим, що є правильним з етичної точки зору. Внутрішній конфлікт за своєю природою може бути доволі болісним, що є шляхом до глибшого розуміння власних цінностей, бажань і прагнень. Проживаючи моменти напруги, ми можемо знайти істинний баланс і прийняти власні вади та слабкості, як невіддільну частину нас.

Важливо наголосити на тому, що протистояння має важливу роль у житті людини та суспільства загалом. Проте, саме в умінні розпізнати його суть і знайти шлях до примирення між різними точками зору та внутрішніми станами полягає справжня мудрість. Зауважимо, що, саме, в цих конфліктах є сутність природи людини у навичках протистояти й розуміти за, що варто боротися та чому варто йти на компроміс.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Концепція роботи

Ідея роботи полягає у зображенні динаміки боротьби й протистояння, що є універсальним і вічним мотивом в історії людства. Види боротьби від фізичних до психологічних мають спільні риси, а саме: напругу, боротьбу за лідерство, втрату енергії, втомленість, розуміння, що в кожній ситуації є два протилежні погляди, дві сили, які рухаються одна проти одної.

Образ двох чоловіків, зображених у скульптурі є відображенням боротьби на фізичному рівні. Пластика тіл в скульптурній композиції є ключовим аспектом у відображенні внутрішніх переживань. З одного боку, можна прослідкувати завзятість і рішучість, а з іншого сліди виснаження та зневіри. У цих фігур м'язи напружені до межі, свідчать про критичний фізичний і емоційний стан. Кожен рух це виклик і боротьба за контроль. Зображені образи, в контексті цієї роботи можна трактувати, як відображення протистояння між двома людьми, як метафору соціальних, або внутрішніх конфліктів, які кожен з нас може відчувати у своєму житті.

Канат у скульптурі, як елемент можна трактувати, як ресурс, за який ведеться боротьба між двома сторонами. У цьому контексті цей композиційний елемент є символом цінного елементу, що володіє силою та важливістю для досягнення мети, саме тому є предметом суперечки. Кожна з зображувальних фігур прагне до контролю над канатом, перетягуючи його у свій бік. Це є символічним уособленням боротьби за перевагу, владу, чи підконтрольні ресурси, які можуть бути ключовими у досягненні бажаного результату.

Концептуально канат, як символ ресурсу відображає обмеження в кількості й не може бути одночасно в доступі обох композиційних сторін у повному обсязі. Це підкреслює ідею конкуренції, де кожен учасник хоче отримати більше, тому конфлікт розгортається, не тільки та рівні фізичного протистояння, а й боротьбою за важливе обмеження. Канат є метафорою обмежених матеріальних і символічних можливостей за які йде постійна боротьба, що несе в собі напругу і взаємозалежність композиційних фігур.

Геометризовані фігури та металева конструкція є структурною частиною, символом конфлікту, стабільності й обмежень. Горизонтальна площина, в якій перебувають фігури є динамічною, але зосереджена на русі та змінах, на процесі боротьби й протистояння. Фігури, що тягнуть канат є

ніби замороженими у моменті боротьби, де жоден з рухів не має кінця і не веде до остаточної перемоги. А каркас, як точка опори, що контрастує з рухливістю фігур. Композиційно не має відображати психологічний ефект, коли стабільність металевої конструкції й боротьба, що розгортається в горизонтальній площині, постійно викликають відчуття напруги між двома площинами існування, яка намагається утримати, і яка прагне змінити, або порушити цей порядок.

ВИСНОВКИ

Під час створення роботи було пройдено кілька важливих етапів: розробка ескізу, зварювання каркаса, формування з глини основних фігур, зняття форми, відливка фігур і фінальна експозиція проєкту. Кожен з етапів був технічним завданням та можливістю поглибленого вивчення різних аспектів скульптурної практики.

У науковій частині роботи було проведено спробу дослідити психологічні та емоційні механізми внутрішнього й міжособистісного конфлікту шляхом створення скульптурної композиції. Під час аналізу теми протистояння в контексті сучасного мистецтва, через пластику скульптурних форм було досліджено складність людських взаємин і процеси само розуміння. Тему конфлікту було відображено в скульптурі, що надало можливість простежити, як боротьба за внутрішній, чи зовнішній баланс може бути зображено, через канат, як символ елемента, що поєднує та водночас створює напругу між протилежними сторонами.

Робота з композицією стала важливою частиною процесу, оскільки дозволила вивчити: естетичні принципи побудови скульптури, знайти оптимальне розташування елементів та гармонійно поєднати об'єми, що підкреслює виразність і динамічність фінального твору. Процес зняття форми дозволив закріпити здобуті знання та покращити розуміння технології виготовлення скульптурних форм, відлиття та подальшої обробки. А процес монтажу скульптури виявився складним і вимагав точності під час з'єднання окремих елементів. Зварювання каркаса стало основою конструкції на яку було закріплено всі частини скульптури, тому особливу увагу було приділено врівноваженню конструкції.

Здобутий досвід надав можливість закріпити навички в роботі з різними матеріалами та розширити розуміння процесу створення скульптури, як цілісного об'єкта, в якому кожен етап взаємопов'язаний і є важливим. Це надасть можливість у реалізації майбутніх творчих проєктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гомбріх Е. Історія мистецтва. Київ : ArtHuss, 2024. 664 с. : іл.
2. Партико Т. Загальна психологія. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. 416 с.
3. Фартінг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Харків : Віват, 2023. 576 с. : іл.

ДОДАТКИ

Макет роботи

Каркас для майбутньої роботи

Процес роботи. Постановка основних елементів композиції

Постать однієї фігури крупним планом

Частини форм

Готовий проєкт «Протистояння» в матеріалі